

Клепка Дар'я Ігорівна

асистент кафедри кримінального
процесу НЮУ ім. Я. Мудрого,
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ДЕТЕКТИВАМИ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ

Створення Національного антикорупційного бюро України (далі НАБУ) як принципово нового й самостійного державного органу, а також наділення його функцією здійснення досудового розслідування у кримінальному провадженні, привертає увагу численних вчених-правників до проблематики кримінальної процесуальної діяльності вказаного суб'єкта.

Особливий інтерес викликають питання початку досудового розслідування детективами НАБУ після самостійного виявлення ними обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Варто звернути увагу, що відповідно до абзацу 3 ст. 10 ЗУ «Про Національне антикорупційне бюро України» оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених законом до підслідності Національного бюро, а також в інших справах, витребуваних до Національного бюро прокурором, що здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування працівниками Національного бюро, проводять старші детективи та детективи Національного бюро, які є державними службовцями. [1]

Таким чином, однією з особливостей правого статусу детективів НАБУ є те, що окрім повноважень щодо здійснення досудового розслідування законодавцем передбачено й повноваження щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності, що зумовлено особливими завданнями покладеними на НАБУ, а саме: попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Тож саме з метою запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень законодавцем передбачено право детектива НАБУ здійснювати ОРД.

У контексті досліджуваної проблеми, вважаємо доцільним звернути увагу на деякі проблемні питання. Так, згідно з ч. 2 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.[2]

У свою чергу ч. 1 ст. 214 КПК України передбачено, що слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР та розпочати розслідування [3]. В науковій юридичній літературі відзначається, що самостійне виявлення слідчим, прокурором обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального

правопорушення, може мати місце лише під час виконання ними покладених на них обов'язків із здійснення відповідного розслідування кримінальних правопорушень або прокурорського нагляду за дотриманням законів. Відомості про факти кримінальних правопорушень, що виявлені у встановленому законом порядку оперативно-розшуковими підрозділами та їх співробітниками, доводяться до відома слідчого, прокурора в офіційних повідомленнях, що підписуються уповноваженими на те особами оперативного підрозділу [4, с. 465].

Тож, на підставі вище викладеного, виникає запитання яким чином має діяти детектив НАБУ, якщо під час здійснення ОРД будуть виявлені ознаки кримінального правопорушення? Варто звернути увагу, що у законодавстві України та доктрині права це питання поки що не знайшло свого вирішення.

Вважаємо, що у випадку виявлення ознак кримінального правопорушення під час здійснення ОРД детектив НАБУ складає відповідний документ (рапорт, повідомлення, тощо) та спрямовує його начальнику підрозділу детективів, який у свою чергу визначає детектива, який здійснюватиме досудове розслідування, забезпечує невідкладне, але не пізніше 24 годин після надходження, внесення детективом відповідних відомостей до ЄРДР та повідомлення прокурора спеціальної антикорупційної прокуратури про початок досудового розслідування. Вважаємо, що саме такий підхід відповідатиме чинному кримінальному процесуальному законодавству України.

Тож, на підставі вище викладеного, вважаємо доцільним доповнити наказ Генеральної прокуратури України Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань нормою відповідно до якої, якщо під час здійснення ОРД детективом НАБУ будуть виявлені ознаки кримінального правопорушення, він складає рапорт та спрямовує його начальнику підрозділу детективів, який у свою чергу визначає детектива, який здійснюватиме досудове розслідування, забезпечує невідкладне, але не пізніше 24 годин після надходження, внесення детективом відповідних відомостей до ЄРДР та повідомлення прокурора спеціальної антикорупційної прокуратури про початок досудового розслідування.

Використані джерела:

1. Про Національне антикорупційне бюро: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> (дата звернення: 06.10.2018).

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 06.10.2018).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. Гончаренка В. Г., Нора В. Т., Шумила М. Є. Київ: Юстиніан, 2012. 1224 с.